

היום נלמד בעזרת ה':

בבא בתרא דף פו

(בעמוד הקודם)

אמר רבא - ת"ש משך חמריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו, בין פסק עד שלא מדד ובין מדד עד שלא פסק שניהן יכולין לחזור בהן. פירקן והכניסן לתוך ביתו, פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בהן, מדד עד שלא פסק שניהן יכולין לחזור בהן: משך הקונה את החמורים או הפועלים של המוכר, הנושאים על גבם תבואה, לתוך ביתו. הוא לא קונה את התבואה. בגלל שהיא נמצאת על גוף אדם או בעל חי, ומשיכת הגוף אינה מועילה לפירות. אלא צריך למשוך את הפירות עצמם.

אבל אם הוא פירק את שקי התבואה מעל הפועלים או החמורים והכניס אותם לתוך ביתו, זו 'משיכה' המועילה. ולכן אם הוא פסק עם המוכר את המחיר, הוא קונה את התבואה, אפילו אם הוא עדיין לא מדד אותה בכליו שלו. אבל אם הוא לא פסק עם המוכר, אפילו אם הוא הכניס את התבואה לתוך כליו, הוא לא קונה אותה עד שיפסוק איתו. ובינתיים שניהם יכולים לחזור בהם. עד כאן הברייתא.

ומדכליו זמוכר ברשות לוקח לא קנה, כליו דלוקח נמי ברשות מוכר לא קנה: בברייתא כתוב שכשפסק, הוא קונה את התבואה, למרות שהיא עדיין בתוך השקים של המוכר. וכלומר שהכלי של המוכר הנמצא ברשות הקונה, אינו מעכב מהקונה לקנות. (כוונת הברייתא 'לא קנה' = לא קנה המוכר לעכב על הלוקח. ויש גורסים 'קנה לוקח'). ואם כן הוא הדין להיפך, שכלי של הקונה ברשות המוכר לא יועיל לו לקנות בו. כי הכלי תמיד בטל לרשות שהוא נמצא בה.

דח"ה: אמר רב נחמן בר יצחק בששפכן: מדובר שהוא שפך את התבואה מהשקים על הקרקע, ולכן הוא קונה אותם. (ואין ראייה לכלי ברשות אחרת).

איכפד רבא מידי שפכן קתני? פירקן קתני! הקפיד רבא על רב נחמן שדחה את הראייה שלו בטענה שמדובר ששפכן. כי בברייתא כתוב 'פירקן' ולא 'שפכן'!

אלא אמר מר בר רב אשי במתאכלי דתומי: מדובר בחבילות של שום שלא מניחים אותם בשקים, וממילא כשפירקם הקונה מהחמורים והפועלים הם מונחים ברשותו ולא בכלים של המוכר. (ואין ראייה לכלי ברשות אחרת).

שאלה: **א"ל הונא בריה דמר זוטרא לרבינא - מכדי פירקן קתני מה לי פסק ומה לי לא פסק:** דברי הברייתא הנ"ל קשים להבנה. כשפירק הקונה את הסחורה והכניסה לביתו, מה זה משנה אם הוא פסק עם המוכר או לא, הרי הוא משך את הפירות לתוך רשותו ועליו לקנות אותם מידיית גם אם לא פסק.

תשובה: **א"ל פסק סמכא דעתיה לא פסק לא סמכא דעתיה:** כשפסקו את המחיר ביניהם שניהם סומכים בדעתם על העיסקה. אבל כשלא פסקו הם לא בטוחים בכלל שהיא תצא לפועל, כי יתכן והמוכר יעלה את המחיר יותר מידי, או שהקונה יוריד את המחיר יותר מידי. ולכן הקנין לא מועיל כל עוד לא פסקו על המחיר.

א"ל רבינא לרב אשי - ת"ש דרב ושמואל דאמרי תרוייהו 'כליו של אדם קונה לו בכל מקום'. לאתויי מאי לאו לאתויי רשות מוכר: רב ושמואל אמרו שכלי של אדם קונה לו בכל מקום שהוא נמצא בו. ולכאורה הם באים לחדש שאפילו כלי של לוקח הנמצא ברשות המוכר קונה לו.

דחיה: **התם דא"ל זיל קני:** מדובר שהמוכר אמר לקונה במפורש 'לך תקנה בכלי שלך', ואם כן הוא השאיל לו את המקום שהכלי מונח בו, וממילא הוא נמצא ברשותו ולכן הוא קונה את המונח ברשותו. אבל הספק שלנו הוא בסתם כשהמוכר לא אמר כן.

*

תנן התם נכסים שיש להם אחריות: המשנה אומרת שקרקעות נקנות בכסף בשטר ובחזקה. (חזקה = חופר מעט בקרקע או נועל או פורץ כל שהוא). אבל נכסים שאין להם אחריות (= מטלטליו) נקנים 'במשיכה' כשמושך אותם לרשותו. (וכל שכן שנקנים בהגבהה).

בסורא מתנו לה להא שמעתא משמיה דרב חסדא, בפומבדיתא מתנו לה משמיה דרב כהנא ואמרי לה משמיה דרבא: בסורא אמרו את השמועה הבאה בשם רב חסדא, ובפומבדיתא וכו'.

לא שנו אלא דברים שאין דרכן להגביה אבל דברים שדרכן להגביה בהגבהה אין במשיכה לא: המשנה הנ"ל מדברת דוקא בדברים כבדים שלא מגביהים אותם ולכן הם נקנים במשיכה, אבל דברים קלים שהדרך להגביה אותם נקנים רק בהגבהה ולא במשיכה.

יתיב אביי וקאמר וכו': ישב אביי ואמר את השמועה הנ"ל 'לא שנו וכו'. והקשה לו רב אדא בר מתנה מהברייתא הבאה.

הגונב כיס בשבת חייב שכבר נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת, היה מגרר ויוצא מגרר ויוצא פטור שהרי איסור שבת וגניבה באין כאחד: הגונב כיס (= ארנק) בשבת חייב לשלם, כיון שכשהגביה את הכיס בבית הבעלים כבר התחייב לשלם על הגניבה, ועל איסור שבת הוא עובר רק אח"כ כשמוציא את הארנק מבית הבעלים לרה"ר ועובר על איסור הוצאה מרשות לרשות.

ואם גרר את הכיס החוצה, פטור מלשלם על הכיס. כיון שאיסור גניבה ואיסור שבת באים יחד, כי כשהוא מוציא את הארנק החוצה הוא קונה אותו, ובאותו הרגע הוא גם עובר על איסור הוצאה מרשות לרשות. והדין הוא שהעובר על איסור אחד שיש בו גם חיוב מיתה וגם חיוב תשלום ממון, פטור מתשלום הממון, משום 'קם ליה בדרכה מיניה' כלומר מחייבים אותו רק על העונש החמור מבין שני העונשים.

והרי כיס דבר הגבהה הוא ואפי' הכי קני במשיכה: והרי ארנק הוא דבר קל שמגביהים אותו ובכל אופן ניתן לגרור אותו ולקנות אותו במשיכה!

אמר ליה במיתנא: ענה לו אביי - מדובר בארנק שיש לו רצועה.

אנא נמי במיתנא קא אמינא: אמר לו רב אדא בר מתנה - גם אני מדבר על ארנק שיש לו רצועה, ומה בכך שיש לו רצועה הרי הוא קטן ודרכו בהגבהה?

א"ל במידי דבעי מיתנא: אמר לו אביי - כוונתי לומר שמדובר בארנק שצריך רצועה כלומר תיק גדול מאד שלא ניתן להגביה אותו אלא רק למשוך אותו.

תא שמע ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו. אלמא מידי דבר הגבהה אי בעי בהגבהה קני ליה ואי בעי במשיכה קני ליה: בכרייתא שהובאה לעיל (פהא, כתוב שמכירה הנעשית ברשות המוכר, הקונה לא קנה עד שיגביה את הפירות או יוציאם מרשות המוכר במשיכה.

מוכח שדבר שקונים אותו בהגבהה ניתן לקנותו גם במשיכה!

דחייה: אמר רב נחמן בר יצחק לצדדין קתני, מידי דבר הגבהה בהגבהה מידי דבר משיכה במשיכה: כוונת הברייתא לשני הכיוונים, דהיינו דבר קל לא קנה עד שיגביה אותו, ואילו דבר כבד לא קנה עד שימשוך אותו.

ת"ש המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קני. והא פירות דבני הגבהה נינהו וקתני דקני במשיכה: במשנתנו כתוב שאם הקונה משך את הפירות אפילו שעדיין לא מדד אותם, הוא קנה אותם. והרי פירות נקנים בהגבהה ובכל אופן כתוב שיכול לקנותם במשיכה!

[הרשב"ם מבאר. הגמרא הבינה שמדובר בכמות קטנה של פירות, בגלל שבסיפא של המשנה בפשתן אומרת המשנה שהקונה צריך לטלטל את הפשתן ממקום למקום. והסיבה לכך משום שפשתן גבעוליו ארוכים ולא מספיק למשוך אותו ולהזיזו קצת ממקומו כמו בפירות, אלא צריך להזיז את כולו למקום אחר. אבל אם ברישא היה מדובר בכמות גדולה של פירות לא היה שום חילוק בין הרישא לסיפא כי כמות גדולה של פירות גם כן צריך לטלטל אותם למקום אחר כמו פשתן.]

דחייה: הכא במאי עסקינן בשליפי רברבי: מדובר במשא של חבילות פירות הקשורות יחד שאי אפשר להגביה אותם.

אי הכי אימא סיפא 'הלוקח פשתן מחבירו לא קנה עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר'. אטו פשתן בשליפי רברבי מי לא עבדי? אם כן מדוע בסיפא אומרת המשנה שהקונה פשתן צריך להגביה אותו ולהעבירו למקום אחר (האמת שאין חובה להעבירו למקום אחר, אמנם כך הדרך של המגביהים שהם לוקחים איתם את החפץ למקומם)? וכי פשתן לא יכול להימכר בחבילות גדולות שאי אפשר להגביה אותם, ואם כן מדוע המשנה מחלקת בין פירות לפשתן שפירות נקנים במשיכה ופשתן בהגבהה?

שאיני פשתן דמשתמיט: הפשתן מחליק ולכן אין הדרך לעשות ממנו חבילות גדולות אלא חבילות קטנות, וממילא הדרך לקנותו בהגבהה ולא במשיכה.

א"ל רבינא לרב אשי ת"ש בהמה גסה נקנית במסירה והזקה בהגבהה דברי ר"מ ור"ש בן אלעזר, וחכ"א בהמה דקה במשיכה. 'בהמה גסה' (כגון פרה סוס וחמור) נקנית במסירה, דהיינו שהמוכר מוסר אותה לקונה ברסן שבפיה או בשערה. ובהמה דקה (כגון כבש ועז), לדעת רבי מאיר ור"ש בן אלעזר נקנית בהגבהה ולא במשיכה, ולדעת חכמים נקנית במשיכה (דהיינו שהקונה מושך אותה ממקומה ע"י שהוא קורא לה או מכה אותה במקל והיא באה). עד כאן המשנה.

והא בהמה דקה דבר הגבהה היא וקתני דקני במשיכה: מדוע חכמים סוברים שבהמה דקה נקנית במשיכה? והרי ניתן להגביה אותה, ואם כן היא אמורה להיקנות רק בהגבהה!

שאני בהמה דסרכא: בהמה דקה מדביקה את רגליה בקרקע וקשה להגביה אותה, ולכן היא נקנית במשיכה.

*

רב ושמואל דאמרי תרוייהו: מוכר שאמר לקונה 'כור (= שלושים סאה) של תבואה בשלושים סלעים אני מוכר לך', והתחיל המוכר למדוד לקונה את כמות התבואה בכלי של הקונה ובחצר של הקונה שזהו מקום הראוי לקניין, יכול המוכר לחזור בו אפילו בסאה האחרונה מתוך השלושים (= כלומר בזמן שנשארה הסאה האחרונה שעדיין לא מדד). והטעם הוא, לפי שמדברי המוכר משמע שהוא צריך מעות בסכום של שלושים סלעים והוא רוצה למכור ללוקח בדיוק שלושים כור לא פחות ולא יותר, ולכן כל הכור הוא מכירה אחת, וכל עוד הוא לא מדד את כולו לא קנה הלוקח כלום ויכול המוכר לחזור בו.

כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך: אבל אם אמר לו 'כור בשלושים סלעים וכל סאה בסלע אני מוכר לך', הרי כל סאה וסאה שהמוכר מדד לקונה בכלי של הקונה ובחצר של הקונה קנה. והטעם הוא, לפי שמדברי המוכר משמע שכל סאה וסאה היא מכירה בפני עצמה.

קושיא על רב ושמואל: ת"ש: למדנו בברייתא - אם כלי המידה היה של הלוקח או של המוכר, כל מה שנכנס לכלי קנה אותו בעל הכלי, ולכן אם הכלי שייך ללוקח קנה הלוקח כל מה שנכנס לכלי, ואפילו שלא התמלא הכלי. ע"כ הברייתא.

מדברי הברייתא משמע שאפילו אם המוכר אמר לו 'כור תבואה אני מוכר לך' קנה הלוקח למרות שהכלי לא התמלא והוא לא מדד את כולו, כיון שהכלי שייך לו, וזה שלא כדברי רב ושמואל שאמרו שכוונתו למכור כור שלם לא פחות ולא יותר וכל עוד הוא לא מדד את כולו לא קנה הלוקח כלום ויכול המוכר לחזור בו.

תירוץ: כגון דאמר ליה הין בשנים עשר סלעים, לוג בסלע אני מוכר לך: הברייתא דיברה במקרה שהמוכר אמר לקונה 'הין (= שם מידה של דבר לח ויש בה 12 לוג) כ-12 סלעים וכל לוג בסלע אני מוכר לך', שבמקרה כזה כל הין והין שהמוכר מדד

לקונה בכלי של הקונה קנה, וכוונת הברייתא 'ראשון ראשון קנה' היא שכל לוג ולוג שנכנס לכלי קנה ולא כל משהו ומשהו. **הגמ' מבארת:**

וכדאמר רב כהנא: וזה כפי שאמר רב כהנא - בכלי גדול שמיועד למדידת 'הין' (= 12 לוג) היו עושים 'שנתות', דהיינו שהיו סימנים של חריצים בתוך הכלי כדי שיוכלו למדוד בו גם כמות קטנה יותר מ'הין', סימן אחד למדת לוג, וסימן שני לשני לוגים וכו', כך עד 12 לוג.

ה"נ שנתות היו במדות: וכמו כן בברייתא הנ"ל מדובר שהיו 'שנתות' בכלי, ולכן אמרה הברייתא 'ראשון ראשון קנה', כלומר שלמרות שמידת כל הכלי היא 'הין', בכל זאת אם אמר לו 'לוג בסלע אני מוכר לך' הרי כאשר מילא את הכלי עד לסימן של לוג אחד קנאו הלוקח, ואינם יכולים לחזור בהם ממכירתו של לוג זה, וכן כשמילא את הכלי עד לסימן של שני לוגים נקנה גם הלוג השני ללוקח.